

© Совет на Европа/ Европски суд за човекови права, 2012. Овој превод е изработен со поддршка на Human Rights Trust Fund на Советот на Европа ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Преводот не е обврзувачки за Судот. За понатамошни информации видете ја целосната назнака за авторски права на крајот на овој документ.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

## **Информативна белешка за судската пракса на Судот бр. 122**

Август – септември 2009

---

### ***Maņole и други против Молдавија - 13936/02***

Пресуда 17.9.2009 [Секција IV]

#### **Член 10**

##### **Член 10-1**

#### **Слобода на изразувањето**

Недоволни законски гаранции за независноста на јавен радиодифузер:  
*повреда*

*Факти* – Апликантите биле вработени во Teleradio-Moldova (TRM), компанија во државна сопственост којашто во материјалното време била единствената национална телевизиска и радио станица во Молдавија. Според апликантите, TRM, низ своето постоење, била предмет на политичка контрола. Ова се влошило по февруари 2001 кога Комунистичката партија освоила големо мнозинство во Парламентот. Особено, повисоките раководители биле отстранети и заменети со лица лојални на Владата. Само една група новинари во кои се имало доверба работела на извештаи од политичка природа, коишто биле уредувани така да ја прикажуваат владејачката партија во поволна светлина. Новинарите биле опоменувани за користење изрази што зборувале негативно за советскиот период или сугерирале културни и јазични врски со Романија. Интервјуата биле прекинувани, а емисии симнувани од програмата од слични причини. На опозиционите партии им била дозволена само многу ограничена можност да ги изразат своите гледишта. Новинарите кои ги прекршувале овие политики беа субјект на дисциплински мерки и дури беа испрашувани од страна на полицијата. Во првата половина на 2002, по штрајк на персоналот на TRM којшто барал крај на цензурата, двајцата од апликантите биле предмет на дисциплински санкции.

Во април 2002 молдавскиот Совет за аудиовизуелна координација ги објави своите заклучоци околу прашањето за наводната цензура на TRM. Тој утврди дека определени зборови и теми навистина биле забранети во извештаите на TRM, но ги отфрли другите наводи за цензура како изговори користени од новинарите за да ја покријат својата непрофесионалност.

Во јули 2002 по трансформацијата на TRM во јавна компанија, од вработените се бараше да полагаат испити за да им бидат потврдени работните места. Четири од апликантите, заедно со голем број новинари кои претходно во тек на годината штрајкувале, не биле ангажирани. Нивните жалби биле отфрлени. На деветнаесет вработени кои присуствувале на прес конференција непосредно пред отпуштањата им било забрането да влезат во просториите на TRM. Промената на статусот на TRM следеше по резолуцијата на Парламентарното собрание на Советот на Европа што ја повика Молдавија да го реформира својот радиодифузен сервис и да прекине со телевизиската цензура. Иако беше именуван независен експерт да го процени нацрт – законодавството, неговите препораки не беа земени предвид, па и натаму беа дозволени бројни форми на директно политичко мешање.

Во својата тужба пред Европскиот суд, апликантите наведуваат дека, додека работеле како новинари за ТМС, тие биле изложени на режим на цензура од страна на државата.

*Право* – Член 10: Кога држава ќе реши да создаде јавен радиодифузен систем, домашното право и пракса мора да гарантираат дека системот овозможува плуралистички сервис. Особено кога приватните станици се се' уште премногу слаби за да понудат вистинска алтернатива, па оттука јавната или државната организација е единствен или доминантен радиодифузер во рамки на земјата или регионот, од незаменлива важност е за соодветното функционирање на демократијата таа да емитува непристрасни, независни и балансирали вести, информации и коментари и да обезбеди форум за јавни дискусии преку којшто ќе биде изразен што е можно поширок спектар на гледишта и мислења. Стандардите за јавните радиодифузери, договорени меѓу земјите- потписнички преку Комитетот на министри на Советот на Европа, обезбедуваат насоки во оваа сфера. Државите – учеснички се обврзуваат да гарантираат независност на радиодифузерите од јавниот сервис наспроти политичко и економско мешање. Насоките на Комитетот на Министри укажуваат дека независноста може да се обезбеди преку јасно истакнување на уредничката независност и институционалната автономија во правната рамка на радиодифузерот, а особено што се однесува до уредувањето и презентирањето на вести и информативните програми, како и ангажирање, вработување и управување со вработените. Програмите со вести мораат да праведно да ги презентираат фактите и настаните и да поттикнуваат слободно формирање мислења, додека случаите каде јавниот радиодифузер би можел да е повикан да емитува официјални информации или настани треба да се ограничат на исклучителни, законски дефинирани околности. Правилата во врска со статусот и именувањето на раководството и надзорните тела треба да се дефинираат така што да се одбегне секаков ризик од политичко или друго мешање.

Што се однесува до предметот со апликантите, Судот го разгледуваше периодот од февруари 2001, за кога апликантите наведуваат дека проблемот со контролата врз уредувачката политика станал акутен, до 26 септември 2006, датумот на кој Судот ја донел одлуката за допуштеност. Тој забележа дека постоела значителна пристрасност кај TRM кон известување за активностите на Претседателот и на Владата, со недоволен пристап за опозиционите партии. Исто така, имаше докази за ограничување на дискусиите или споменување одредени теми коишто се сметаа за политички чувствителни и коишто лошо би се одразиле врз Владата. На пример, Аудиовизуелниот совет извести дека политика на TRM е да забрани користење на одредени зборови и фрази, особено зборови поврзани со споделената култура и јазик на Романија и Молдавија и кршењата на човековите права во тек на советската ера, а независни податоци покажаа

конзистентен образец на непропорционално програмско време даден на активностите на Претседелот и на Владата. Апликантите, оттука, искусиле постојано попречување на нивните права на слобода на изразување во тек на односниот период.

Понатаму, бидејќи во поголем дел од односниот период TRM уживаше речиси монопол над аудиовизуелното емитување во Молдавија, беше од витална важност, од демократска перспектива, тој да пренесува точни и балансираните вести и информации што го одразуваат целиот спектар политички мислења и дебата. Бидејќи решила да создаде јавен радиодифузен систем, државата била под силна позитивна обврска да гарантира плуралистички аудиовизуелен сервис со воведување правна рамка што ќе ја обезбеди независноста на TRM од политичко мешање и контрола. Сепак, таа не успеала да го стори тоа во тек на релевантниот период кога една политичка партија го контролирала Парламентот, Претседателството и Владата. Оттука, иако Статутот на TRM е дополнет за неговата креативна и уредувачка активност да е слободна од мешање, не е воспоставена погодна структура. Аудиовизуелниот совет, што делуваше како надзорно тело, беше составен од членови именувани од Парламентот, Претседателот на Молдавија, без гаранции против отпуштање. Дури ни по замената на раководниот одбор од страна на Советот на посматрачи, немало заштитен механизам што би спречил сите освен еден од петнаесетте члена на тоа тело да се именувани како лојални на владеачката партија.

Се' на се', законодавната рамка е полна со недостатоци, во смисла што не обезбедила доволни заштитни механизми против контролирањето на повисокото раководство на TRM, па со тоа и на неговата уредувачка политика, од политичкиот орган на Владата. Што се однесува до прелиминарниот приговор на Владата, дека апликантите пропуштиле да ги исцрпат домашните правни лекови, Судот сметал дека примерите на политичка пристрасност и рестрикции на известувањето што тој ги утврдил биле доволни за да го поддржат заклучокот дека постоел образец или систем на користење на TRM за да се промовираат политиките на владеачката партија, што достигнало степен на административна пракса. Апликантите, оттука, биле изземени од барањето да ги исцрпат домашните правни лекови. Во секој случај, Судот не бил уверен дека апликантите имале пристап кон делотворни домашни правни лекови во однос на централниот дел од нивната тужба.

**Заклучок:** повреда (едногласно).

Член 41 и Член 46: Тужената држава да преземе општи мерки, вклучувајќи реформа на законодавството, за да обезбеди дека правната рамка е усогласена со барањата од Член 10. Прашањето на праведен надомест е резервирано.

---

На овој линк може да се најдат [Case-Law Information Notes](#)

**© Совет на Европа/Европски суд за човекови права 2012**

Официјални јазици на Европскиот суд за човекови права се англискиот и францускиот. Овој превод е изработен со поддршка на Human Rights Trust Fund на Советот на Европа ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Преводот не е обврзувачки за Судот, ниту Судот презема било каква одговорност за неговиот квалитет. Преводот може да се префрли од HUDOC базата на податоци за судската пракса на Европскиот суд за човекови права (<http://hudoc.echr.coe.int>) или од други бази на податоци со кои Судот го споделил. Може да биде репродуциран за некомерцијални цели под услов да се наведе потполниот наслов на предметот заедно со горната назнака за авторски права и споменувањето на Human Rights Trust Fund. Ако постои намера да

се употреби некој дел од овој превод за комерцијални цели, Ве молиме контактирајте ги [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).

**© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).

**© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.**

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).